

Vedvarende energi kræver nye politiske koste.

*Preben Maegaard, forstander. Nordisk Folkecenter for Vedvarende Energi,
Senior vicepræsident. EUROSOLAR, Den Europæiske Forening for Vedvarende Energi*

Al Gore er blevet verdenskendt for sin film og bog om de truende klimaændringer, og det får folk op af stolene. Men det er ikke tilstrækkeligt at være tilskuer til dette globale drama. Der må politisk handling til for at vende udviklingen. Det glemte Al Gore faktisk i de otte år, han var USA's vicepræsident.

Eftersom de fossile brændsler er årsagen til klimaændringerne, så er vedvarende energi løsningen. Og i 2007 har den vedvarende energi tilsyneladende igen vinden i ryggen i Danmark. Derfor er det vigtigt, at der nyformuleres en politik for vedvarende energi.

Omstillingen fra de fossile brændsler, kul, olie og naturgas til vedvarende energi stiller krav om en ny politisk handling. Vi kan ikke fortsat nøjes med en energipolitik, der hedder mest CO2 eller mest miljø for pengene, således som det var tilfældet i Danmark i 1990'erne. For at klare omstillingen, skal alle vedvarende energiresourcer mobiliseres - ikke bare det billigste her og nu.

Øget forskning er nødvendig

En kraftigere indsats indenfor energiforskningen er nødvendig, som påpeget af Rasmus Prehn, forskningspolitisk ordfører for Socialdemokraterne i kronikken i *Nordjyske* den 13. januar. Prehn peger specielt på, at i elsektoren ligger der milliardbeløb, som kan aktiveres til øget forskning i vedvarende energi, hvilket vil komme hele samfundet til gode i form af et bedre miljø, fremtidssikre arbejdspladser, øget eksport og forsyningssikkerhed.

Politisk efterslæb at rette op på.

2001 var et vendepunkt i dansk energipolitik. Overflødig, meddelte statsministeren dengang om forskning i vedvarende energi og blev fulgt op af politisk ordfører Jens Rohde, MF, (V) med ordene: "Kendskabet til udnyttelsen af vedvarende energi er tilstrækkeligt".

Herefter gik udbygningen med vedvarende energi i nul. Der har den ligget siden. Med fem års stagnation er forspringet sat over styr. Derfor er der et stort efterslæb at rette op på - ikke blot indenfor energiforskningen men

også for at få udformet en politik, så der sker en massiv udbygning med vedvarende energi. Målet hedder på mellemlangt sigt 50% og på længere sigt 100%. Det lyder ambitiøst, men 30 års erfaringer viser, at investeringerne kommer mange fold tilbage og at de lande, som tøver, bliver hægtet af. Barriererne er ikke længere primært teknologiske; de er politiske.

Men det skal ikke alene dreje sig om vindenergi, sagde statsministeren i åbningstalen i oktober. Og det har han ret i. Ingen vedvarende energiform kan nemlig stå alene. Efter fem års nul-udbygning skal man benytte lejligheden til at formulere og gennemføre en tidssvarende politik for massiv indførelse af vedvarende energi. Det er tiden at få "normaliseret" vedvarende energi, så de store anlæg bliver offentlig forsyningsvirksomhed ligesom vandværker og fjernvarme er det. Hvad der i 1980'erne var selvforsyning for nogle få engagerede, kan i dag dække samfundets vitale energibehov uden at skade klima og miljø.

Porten for spekulation må lukkes.

Porten står imidlertid på vid gab for at spekulere i vedvarende energi; det gælder især indenfor vindenergi. Der findes eksempler på opkøbere af skrotningsbeviser, som vil opstille 100 store vindmøller hver på 2 MW. Det var naturligvis ikke politikernes hensigt med ordningen for udskiftning af mindre vindmøller med større. Så politisk er det om igen, for den sol og den vind, som er alle til eje, skal naturligvis ikke bruges til milliongevinster for nogle få.

Når man på rent forretningsmæssigt grundlag opstiller store havvindmøller på land, får man ikke den brede accept, som er aldeles nødvendig for at vindenergi kan få stor udbredelse. Protesterne er allerede i gang. I Hanstholm er samlet 1300 underskrifter, og et vindmølleprojekt ved Tilsted i Thy har ført til borgermøder og megen presseomtale. Det sker også andre steder i landet og vil tage til de kommende år. Man afviser ikke vindkraft generelt; man afviser de meget store møller, som planlægges uden nogen form for lokal forankring.

Forretningsmæssigt ejerskab af vindmøller af enkeltpersoner eller selskaber skal ikke være muligt i fremtiden. For at opnå accept af vindmøllerne i lokalsamfundene, skal heller ikke centrale forsyningselskaber som DONG, e.on og Vattenfall have mulighed for at eje lokale vedvarende forsyningsanlæg. Det vil være lige så irrationelt som at lade spekulationskapital blive bestemmende for fremtidens energisystem.

Landsplandirektiver er gift for vedvarende energi

Det er indlysende, at kommunerne tøver med at gennemføre lokalplantillæg, hvor der er lokal modstand imod vindmølleplanerne. Når miljøministeren truer med landsplandirektiver for at gennemtvunge opstillingen af nye møller og dermed skaffer private investorer milliongevinster, vil det være yderligere gift for fremtidens forsyning med forureningsfri energi. Det vil provokere lokalbefolkningen til at bruge, hvad der er af lovlige midler til at hindre planlægningen.

Hele sektoren bør kulegraves og reformeres, for man kan ikke lappe videre på 20 år gamle ordninger. Sætter man højspændingsmaster op, bliver der betalt et ulempevederlag til jordejeren på 10 til 20.000 kroner, men for vindmøllegrunde betales der millionbeløb. I Hanstholm skal vindmøllegrundene betale for et nyt havneanlæg, og der skal opkøbes skrotningsvindmøller for 10 millioner kroner. Det viser, hvor syg og fordyrende vindmølleøkonomien er blevet.

Normalisering af ejerforholdene.

Vejen frem er at gøre store vedvarende energianlæg til offentlig forsyningsvirksomhed ejet af lokale energiselskaber, kommunale selskaber eller laug med lokale ejere, på en måde, så befolkningen kan se meningen med at stille bredt om til vedvarende energi. Så kan man også ekspropriere de nødvendige arealer og grunde. For hvorfor skal der kunne spekuleres i netop vedvarende energi, når forsyning med elektricitet, gas, fjernvarme mv. ellers altid har været en samfundsopgave?

I fremtidens vedvarende energisamfund vil man være afhængig af både sol, vind og biomasse. Men de økonomiske vilkår og ejerforhold vedrørende de forskellige vedvarende energiformer kan ikke ordnes med markedsbestemte løsninger alene. Havvindmøller kræver andre vilkår end gårdbiogas; solvarme på en privatbolig er noget helt andet end et vedvarende landsbyenergianlæg, ligesom solcelletaget på et sportsanlæg har andre økonomiske vilkår end et landbrug, der fremstiller biobrændsler.

Der skal også være plads til private vedvarende energianlæg i den enkelte husholdning, landbrug, industri og erhvervsbygning, som kan være solceller og solvarmeanlæg på den enkelte bygning, husstandsmøller, gårdbiogasanlæg og procesenergi fra industriel kraftvarme. Her skal ejerbruger forholdet være sammenfaldende.

Med tilpassede ejermodeller som udgangspunkt kan man begynde på det politiske niveau at opstille rammebetingelser for hver energiteknologi og ejerkategori.

Den politiske debat viser, at der er gode ansatser til at skabe de fornødne reformer indenfor vedvarende energi. Det skal lovmæssigt lægges fast, hvorledes omstillingen skal gennemføres. Et politisk fastlagt mål for vedvarende energi flytter ikke i sig selv energiforbruget fra fossile brændsler over på vedvarende energi. Det er heller ikke et primært mål at sikre private garanterede afregningspriser. Det er en samfundsopgave i stor målestok, som skal løses med de nødvendige politiske virkemidler. Omstillingen til vedvarende energi kan kun udskydes - ikke standses.